

# Korkein oikeus

## Ennakkopäätökset

Etusivu » Ennakkopäätökset » Ennakkopäätökset » [KKO:2019:26](#)

# KKO:2019:26

**Rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen**  
**Euroopan unionin oikeus**

**Diaarinumero:** H2019/8  
**Taltionumero:** 443  
**Antopäivä:** 19.3.2019  
**ECLI:**FI:KKO:2019:26

Liettuan kansalainen A oli tuomittu Turkissa vankeusrangaistukseen siellä tekemästään rikoksesta. Turkki pyysi Suomea luovuttamaan hänet rangaistuksen täytäntöönpanoa varten.

Kun A ei asunut pysyvästi Suomessa, unionin kansalaisuus ei estänyt hänen luovuttamistaan eikä myöskään edellyttänyt sen selvittämistä, voisiko hän suorittaa rangaistuksen Liettuassa. (Ks. KKO 2019:12)

A vastusti luovuttamista muun ohella sillä perusteella, että hän joutuisi epäinhimillisesti kohdelluksi Turkin vankilaolosuhteiden vuoksi. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltion on tarkistettava, ettei unionin kansalaisen luovuttamisella loukata Euroopan unionin perusoikeuskirjan 19 artiklassa taattuja oikeuksia. Todettuaan, että kansainvälisen selvityksen mukaan olosuhteet Turkin vankiloissa voivat olla epäinhimilliset, Korkein oikeus pyysi Turkilta lisäselvitystä vankilaolosuhteista siinä vankilassa, johon A oli tarkoitus sijoittaa. Pyydettyä lisäselvitystä ei annettu.

Korkein oikeus katsoi, että A:lla oli luotettavasti todennettu ja todellinen vaara epäinhimillisestä kohtelusta, jos hänet luovutetaan Turkkiin. Oikeusministeriölle antamassaan lausunnossa Korkein oikeus katsoi, ettei luovutuspyyntöön voitu suostua.

SEUT 18 artikla

SEUT 21 artikla

Euroopan unionin perusoikeuskirja 19 artikla

## Korkeimman oikeuden lausunto

### Luovuttamispyyntö

Oikeusministeriö on rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain (luovuttamislaki) 16 §:ään viitaten pyytänyt Korkeimman oikeuden lausuntoa Liettuan kansalaisen A:n luovuttamisesta Turkkiin vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa varten.

Luovuttamispyyntö perustuu Edirnen 1. Raskasrikosoikeuden 9.4.2013 tuomioon, jolla A on tuomittu huumausaineiden tai piristeiden maahantuonnista 10 vuoden vankeusrangaistukseen ja 100 000,00 TRY:n oikeudellisiin sakkoihin. Luovutuspyynnön ja sen liiteasiakirjojen mukaan A oli saapunut Turkkiin kuorma-autolla, jonka rakenteista oli tullitarkastuksessa löytynyt 60 pakettia huumaavaa amfetamiinia sisältäviä tabletteja (MDMA). Löydettyjen pakettien taarapaino on ollut 89 kg 463 g. Turkin Korkein oikeus on vahvistanut tuomion 24.1.2014 ja se on lainvoimainen.

Luovuttamispyynnön ja siihen liitettyjen asiakirjojen mukaan A on suorittanut rangaistuksestaan osan suljetussa rikosseuraamuslaitoksessa (tyyppi M) ja osan avorikosseuraamuslaitoksessa, johon hän jätti palaamatta erikoisvapaalta 9.10.2016 ja pakeni maasta. Rangaistuksesta on suorittamatta kansainvälisen pidätysmääräyksen mukaan 2 vuotta 10 kuukautta ja 11 päivää.

### A:n lausuma

A on oikeusministeriölle toimittamassaan lausumassa 21.1.2019 katsonut, ettei luovuttamiselle ole laillisia edellytyksiä luovuttamislain 7, 8 ja 9 §:n sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 ja 6 artiklojen perusteella. Lisäksi A on katsonut, että luovuttamispyynnön perusteella on epäselvää, kuinka pitkistä suorittamatta olevasta vankeusrangaistuksesta on kysymys.

Turkin vankilaolosuhteet ovat sellaiset, että A joutuisi Turkkiin luovutettuna epäinhimillisesti kohdelluksi. Ainakaan tätä mahdollisuutta ei voida sulkea riittävällä varmuudella pois. Turkin vankilaolosuhteissa A:n terveydentila oli jo heikentynyt merkittävästi. Hän ei tarvittaessa saisi asianmukaista lääkitystä. Muun muassa lääkityksen puutteista on raportoitu Turkin vankiloissa useita kuolintapauksia. Hän joutuisi myös oman kansallisuutensa ja uskontonsa vuoksi luovuttamislain 7 §:n tarkoittamalla tavalla vainoa vastaavin tavoin epäinhimillisesti kohdelluksi. A:lla on puoliso ja alaikäinen lapsi, jotka ovat taloudellisesti hänestä riippuvaisia. A:lla ei ole rikollista entisyyttä.

A ei ole myöskään saanut oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä Turkissa. Hänet oli määrätty allekirjoittamaan turkinkielisiä asiakirjoja, joita hänelle ei ollut käännetty. Oikeudenkäynnin aikana hän ei ollut saanut asianmukaista tulkkausta, eikä hän ollut kyennyt seuraamaan oikeudenkäyntiä riittävässä määrin.

## Välitoimet

Korkein oikeus on rikoksentehtäjän luovuttamisen edellytysten arvioimiseksi pyytänyt oikeusministeriötä hankkimaan Turkin viranomaisilta lisäselvitystä. Selvitystä on pyydetty 1) siitä, kuinka paljon A:lla on tosiasiallisesti suorittamatta hänelle tuomitusta 10 vuoden vankeusrangaistuksesta ja vankeudeksi muunnetuista oikeudellisista sakoista ja 2) Turkin vankilaolosuhteista erityisesti siinä rangaistuslaitoksessa, johon hänet ollaan sijoittamassa.

Oikeusministeriö on ilmoittanut Korkeimmalle oikeudelle pyytäneensä Turkin viranomaisilta yllä kerrotun selvityksen. Turkin viranomaiset eivät ole antaneet lisäselvitystä oikeusministeriön asettamaan määräpäivään 1.3.2019 mennessä.

## Korkeimman oikeuden lausunnon perustelut

Luovuttamislain 17 §:n 1 momentin mukaan Korkein oikeus tutkii, huomioon ottaen 1–10 §:n säännökset tai Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen vastaavat määräykset, voidaanko luovuttamispyyntöön suostua.

### *Luovuttamislain 1 ja 3–10 §:n mukaiset luovuttamisen esteet*

Korkein oikeus on tutkinut luovuttamislain 1 ja 3–10 §:n sekä rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen vastaavien määräysten perusteella, voidaanko luovuttamispyyntöön suostua. Estettä luovuttamispyyntöön suostumiselle ei näiltä osin ole.

### *Unionin kansalaisuudesta aiheutuva luovuttamisen este*

A on Liettuan kansalainen, joten häntä ei suoraan koske luovuttamislain 2 §:n mukainen Suomen kansalaisten luovuttamiskielto. A on kuitenkin Suomeen tullessaan käyttänyt Euroopan unionin kansalaisena Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 21 artiklan mukaista liikkumisvapauttaan. SEUT 18 artiklan mukaan kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on lähtökohtaisesti kiellettyä perussopimusten soveltamisalalla.

Korkein oikeus on unionin tuomioistuimen tuomion (13.11.2018, C-247/17, EU:C:2018:898) nojalla katsonut, että kun kysymys on unionin kansalaisen luovuttamisesta vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten unionin ulkopuolelle, häntä on kohdeltava samalla tavalla kuin Suomen kansalaisia, jos hänen katsotaan asuvan pysyvästi Suomessa (KKO 2019:12, kohta 11). Viitatussa unionin tuomioistuimen tuomiossa on toisaalta todettu, että jollei luovutettava asu pysyvästi luovuttamispyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa, hänen luovuttamistaan koskeva kysymys ratkaistaan kansallisen tai kansainvälisen oikeuden perusteella (48 kohta). Ottaen huomioon ennakkoratkaisupyynnössä esitetyt kysymykset Korkein oikeus katsoo unionin tuomioistuimen tarkoittaneen, että rangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvässä luovutustilanteessa ei noudateta samankaltaista jäsenvaltioiden välistä ilmoitusmenettelyä kuin syytetoimia koskevan luovutuspyynnön yhteydessä.

A asuu oman ilmoituksensa mukaan Liettuassa ja oli vain työasioiden vuoksi käymässä Suomessa. Unionin kansalaisuus ei siten tässä tapauksessa estä A:n luovuttamista Turkkiin eikä myöskään edellytä sen selvittämistä, voisiko hän suorittaa rangaistuksensa Liettuassa.

Edellä todetun perusteella luovuttamislain 2 §:n mukaista estettä suostua luovuttamispyyntöön ei ole.

### *Vaara epäinhimillisestä tai halventavasta kohtelusta*

Edellä mainitussa unionin tuomioistuimen tuomiossa todettiin lisäksi, että jäsenvaltion on tarkistettava, ettei luovuttamisella loukata perusoikeuskirjassa ja erityisesti sen 19 artiklassa taattuja oikeuksia (49 kohta). Perusoikeuskirjan 19 artiklan mukaan ketään ei saa palauttaa, karkottaa tai luovuttaa sellaiseen maahan, jossa häntä vakavasti uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai halventava rangaistus tai kohtelu.

Unionin tuomioistuimen Petruhhin-tuomiossa on täsmennetty tarkistamiselle asetettavia vaatimuksia (tuomio 6.9.2016, Petruhhin C-182/15, EU:C:2016:630, 57–60 kohta). Unionin tuomioistuin katsoi viitaten Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuun 28.2.2008 (Saadi v. Italia, kohta 147), että vakuuttelujen olemassaolo ja sellaisten kansainvälisten sopimusten hyväksyminen, joissa taataan periaatteessa perusoikeuksien kunnioittaminen, ei yksistään riitä varmistamaan asianmukaista suojaa huonoa kohtelua vastaan silloin, kun luotettavista lähteistä ilmenee, että viranomaisen noudattama tai suvaitsema käytäntö on ilmiselvästi ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen periaatteiden vastainen. Tästä seuraa, että siltä osin kuin pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion toimivaltaisella viranomaisella on tiedossaan seikkoja, jotka osoittavat todellisen vaaran henkilöiden epäinhimillisestä tai halventavasta kohtelusta luovuttamispyynnön esittäneessä kolmannessa valtiossa, sen on arvioitava tämän vaaran olemassaoloa, kun se päättää henkilön luovuttamisesta tähän valtioon.

Unionin tuomioistuin totesi myös, että luovutuspyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen pitää ensinnäkin nojautua objektiivisiin, luotettaviin, tarkkoihin ja asianmukaisesti päivitettyihin tietoihin. Nämä tiedot voivat käydä ilmi muun muassa kansainvälisistä tuomioistuinratkaisuista, kuten Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuista, luovuttamispyynnön esittäneen kolmannen valtion tuomioistuinratkaisuista ja Euroopan neuvoston elinten laatimista tai Yhdistyneiden kansakuntien järjestelmän puitteissa laadituista päätöksistä, kertomuksista ja muista asiakirjoista.

Korkein oikeus toteaa, että Euroopan unionin perusoikeuskirjan lisäksi huomioon tulee ottaa myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artikla ja perustuslain 9 §:n 4 momentti. Ensiksi mainitun mukaan ketään ei saa kiduttaa, eikä kohdella tai rangaista epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla. Perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaista ei saa karkottaa, luovuttaa tai palauttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu.

A on lausumassaan väittänyt, että hän joutuisi Turkkiin luovutettuna epäinhimillisesti kohdelluksi taikka ainakaan sen mahdollisuutta ei voida sulkea pois riittävällä varmuudella. A on vedonnut Turkin vankiloolosuhteisiin ja kertonut, että siinä vankilassa, jossa hän suoritti rangaistustaan Turkissa, osastolla oli sallitun 18 henkilön sijasta 35 henkilöä. Osa vangeista oli joutunut nukkumaan lattialla. Liian suuren vankimäärän vuoksi vankilassa oli ollut meluisaa, konflikteja vankien välillä ja vaaran tunnetta. A:n mukaan vankilassa tarjottu ruoka ei ollut ollut kunnollista. Lausumassaan A on myös väittänyt, että hänen terveydentilansa oli Turkin vankiloolosuhteissa heikentynyt merkittävästi ja ettei asianmukaista lääkitystä ollut saatavilla. A on lausumassaan viitannut kansainvälisten järjestöjen raportteihin Turkin vankiloolosuhteista.

Euroopan neuvoston Turkin vankiloolosuhteita tarkastelleen raportin 15.1.2015 (CPT/Inf (2015) 6) mukaan Turkissa on uusia vankiloita, jotka täyttävät inhimilliselle kohtelulle asetetut laatuvaatimukset. Toisaalta Turkissa on myös useita vanhoja vankiloita, joissa on paljon ongelmia. Suurimmaksi ongelmaksi raportissa mainitaan etenkin vanhempien vankiloiden osalta liian suuret vankimäärät ja tilaongelma. Osassa vankiloista vangit joutuvat nukkumaan patjoilla lattialla ja esimerkiksi liikkuminen saniteettitiloihin yöllä on vaikeaa tai jopa mahdotonta. Myös ruokailut on jouduttu hoitamaan lattialla, kun kaikille ei ole ollut tilaa pöydissä tai tuoleja ei ollut riittävästi. Joissakin vanhoissa vankiloissa on ongelmia lämpötilojen kanssa siten, että talvisin on liian kylmä ja kesällä tukahduttavan kuuma. Raportista ilmenee myös, että sairaanhoitoon on varattu aivan liian vähän resursseja ja niin sanottu ennaltaehkäisevä sairauksien hoito ei ole kaikilta osin edes mahdollista.

Edellä mainittu Euroopan neuvoston tarkastusraportti tukee A:n esittämiä väitteitä Turkin vankiloalojen epäinhimillisyydestä. A on myös epäillyt, että hänet sijoitettaisiin johonkin Turkin vanhimmista vankiloista, koska hän oli paennut kesken vankeusrangaistuksen suorittamisen. Näiden seikkojen johdosta ja voidakseen arvioida epäinhimillisen tai halventavan kohtelun vaaraa tässä tapauksessa Korkein oikeus on pyytänyt Turkin viranomaisilta lisäselvitystä siitä, mihin vankilaan A ollaan sijoittamassa ja millaiset olosuhteet ovat kyseisessä vankilassa.

Turkin viranomaiset eivät ole antaneet pyydettyä lisäselvitystä oikeusministeriön asettamassa määräajassa.

Korkein oikeus toteaa, että kohtelun asianmukaisuutta ei voida varmistaa vain sillä, että Turkki on Euroopan ihmisoikeussopimuksen osapuoli tai sillä, että Turkki on luovutuspyynnössään vakuuttanut, että se noudattaa mainittua ihmisoikeussopimusta. Euroopan neuvoston edellä mainittu raportti osoittaa todellisen vaaran siitä, että A voi joutua sijoitettavaksi sellaiseen vankilaan, jossa olosuhteet eivät täytä perusoikeuskirjan 19 artiklan tai Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan edellyttämiä inhimillisen kohtelun vaatimuksia. Tuoretta selvitystä, joka antaisi toisenlaisen kuvan Turkin vankiloaloista, ei ole saatavilla. Kun Turkki ei ole antanut pyydettyä lisäselvitystä ja kun Korkeimman oikeuden tiedossa ei ole muitakaan seikkoja,

joiden perusteella edellä selostetulla tavalla todennettu ja todellisena pidettävä vaara epäinhimillisestä tai halventavasta kohtelusta voitaisiin jättää huomiotta, Korkein oikeus katsoo, että A:n luovuttamiselle on perusoikeuskirjan 19 artiklan, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan ja perustuslain 9 §:n 4 momentin tarkoittama este.

### **Korkeimman oikeuden lausunto**

Korkein oikeus esittää lausuntonaan, että A:ta koskevaan luovuttamispyyntöön ei voida suostua.

Asian ovat ratkaisseet oikeusneuvokset Marjut Jokela, Jukka Sippo, Ari Kantor, Jarmo Luttunen ja Kirsti Uusitalo. Esittelijä Jukka Loiva.

Julkaistu 19.3.2019 Päivitetty 25.3.2019

---

© 2019 - <https://korkeinoikeus.fi>